

Una cultura constituent

FERRAN MASCARELL / Historiador

AVUI, 4 de novembre del 2008

UN: el catalanisme d'ara, el que cal reconfigurar, se'n digui vintiucentista o deucentista -com m'ha suggerit algú-, es substancia en el sentiment de refundació que tenen molts catalans. S'ha de materialitzar en arguments, idees i paraules pròpies del nostre temps. Sintetitza la memòria del moviment catalanista i les fites que ha anat assolint després de 150 anys d'existència. Però, sobretot, acull l'ideari que es necessita ara. Un nou ideari sorgit de la redefinició d'aspectes cabdals de la cultura, la política, l'economia, el model de civilitat, els tipus d'Estat i tots els etcèteres possibles.

DOS: EL DEUCENTISME ÉS UNA MOBILITZACIÓ de les energies socials a favor d'un ideari catalanista que sigui capaç de recuperar una mirada pròpia i avançada sobre el propi país i el nostre temps. És obvi que un nou ideari no surt espontàniament. Necessita esforç d'elaboració. Ha de ser imaginat, debatut, madurat. Només així la gent el farà seu. Els valors històrics del catalanisme s'han diluït. S'han donat per suposats. S'ha oblidat que calia renovar-los, argumentar-los i socialitzar-los. No fent-ho s'han cedit posicions en el debat polític estatal. S'ha perdut claredat en el llenguatge polític, s'ha permès que altres s'hagin apropiat de les virtuts, dels ideals i de la conducció de les coses a llarg termini.

TRES: UNA MIRADA PRÒPIA I AVANÇADA sobre el país només es pot obtenir si la nostra societat torna a pensar-se com allò que és: un subjecte cultural. Un país és una cultura; no és només un conjunt més o menys eficient d'infraestructures. Un país és un capital col·lectivitzat de

coneixements i de valors compartits per una majoria. Són els coneixements i els valors els que configuren els marcs conceptuals de referència que donen sentit de comunitat i de pertinença.

QUATRE: UN PAÍS ÉS UNA CULTURA i el nostre país necessita una profunda renovació cultural. La cultura és constituent; constitueix el país, el món i cada persona. Imaginar un país i un món diferent és tant com desplegar les dimensions reals de la cultura. Les activitats creatives, les construccions simbòliques, les identitats, les decisions econòmiques de progrés i les opcions polítiques i comunitàries són essencialment culturals. Paradoxalment la cultura (i la variable educativa) ocupa un lloc secundari en el discurs social i polític. La cultura, el fonament de la societat, és avui ornament banal de la política. Aquest és un dels grans errors de Catalunya: haver deixat de conrear la seva base cultural pròpia, haver convertit la cultura en un aspecte lateral de la vida social, haver difuminat el marc de referència propi d'idees, ideals, valors i coneixements.

CINC: LA CULTURA D'UN PAÍS LA CONSTRUEIX la gent i no quatre savis. Tots i cadascú hi participem amb la nostra formació, els nostres coneixements, valors, esforços creatius i innovadors. La cultura la fa el comú de les persones i per això és essencial que la gent disposi d'un ampli ventall d'institucions i d'una bona escola. La cultura es fa des de les activitats artístiques, humanístiques, científiques, també des de la qualitat dels mitjans de comunicació, des de les pràctiques empresarials i socials. Fem un país culte, amb bones eines i oportunitats culturals per a tothom i el país progressarà, deixarà de banda les perplexitats i afrontarà amb convicció el seu futur.

SIS: SUPERAR LA INDEFINICIÓ PASSA PER emprendre amb convenciment una profunda renovació cultural. El catalanisme deuentista ha de ser profundament culturalista. El capital cultural heretat és molt, la potencialitat creativa és alta, les institucions són millorables però poden avançar de pressa. Només cal deixar de banda alguns encotillaments mentals i polítics. Cal denunciar la poca ambició i el caràcter partidista de moltes de les polítiques públiques, cal recolzar les iniciatives renovadores que han entès que la batalla política actual és sobretot cultural; cal, per tant, enfortir la convicció social sobre el fet evident, que molts dirigents semblen no voler entendre, que una nació és sobretot un projecte cultural.